MAKEDONYA CUMHURİYETİ ÜLKE PROFİLİ

HAZIRLAYAN
MURAT ORAL
SGPK UZMAN

ŞUBAT 2005

MAKEDONYA ÜLKE PROFİLİ

(ŞUBAT 2005)

1. Coğrafi Yapısı

Makedonya Batı Balkanlarda, doğuda Bulgaristan, güneyde Yunanistan, Batıda ise Arnavutluk ile komşu olup, denize sınırı bulunmamaktadır.

Makedonya günümüzde küçük bir ülke olmakla birlikte, Makedonlar tarihte önemli izler bırakmış, Makedonyalı İskender gibi önemli şahsiyetler yetiştirmiş bir millettir.

Tarihin her devrinde bölgesel problemlerle etkilenen Makedonya, Osmanlı Devletinden ayrılması ile sonuçlanan 1908 sonrası gelişmelerinden de oldukça etkilenmiştir.

İkinci Balkan Muharebeleri sonrası haritada görülen genel olarak Makedonya olarak adlandırılan coğrafya bir çok ülke arasında paylaştırılmıştır.Bu gün Makedonya Devletinin bölgesel problemleri tarihin derinliklerindeki söz konusu toprakların üzerinde farklı bakış açıları ile hak iddialarından kaynaklanmakta, çevresindeki bazı ülkelerce devlet olarak tanınmasında veya sınırlarının meşru hale gelmesinde önemli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Türkiye Makedonya Devletini ve sınırlarını tanıdığını deklare etmiştir.

2. Demografik Yapısı

Makedonya'nın etnik ve kültürel yapısının zenginliği aynı zamanda istikrarını ve kalkınmasını etkileyen dahili unsurların başında gelmektedir. 2002 yılında yapılan nüfus sayımına göre 2.056.000 olan ülke nüfusunun etnik ve dinî dağılımı aşağıdaki gibidir.

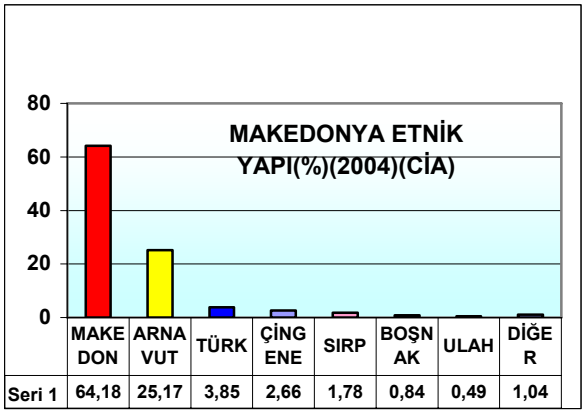

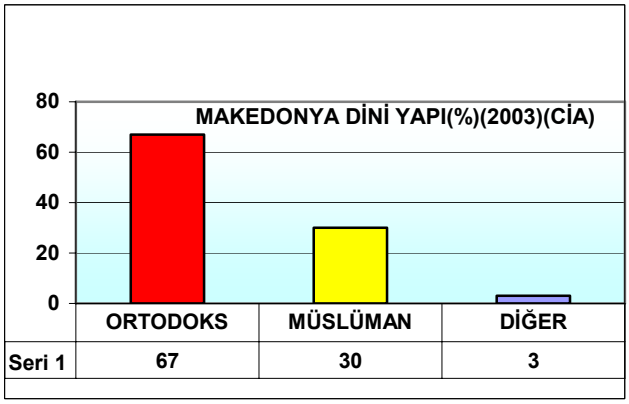

Arnavut nüfus özellikle ülkenin batısında ve kuzeyinde % 90'ın üzerinde çoğunluğa sahiptir.

3 Temel Bilgiler

I-TEMEL BİLGİLER	
Resmi Adı	:Makedonya Cumhuriyeti
Hükümet Biçimi	: Parlamenter Demokrasi
Cumhurbaşkanı	: Branko CRVENKOVSKİ
Milli Günü	: 8 Eylül 1991
Nüfus Yoğunluğu	: 77.7 km2
Nüfus Artış Hızı	: %1.1
Kentli Nüfus Oranı	: %60
Resmi Dili	: Makedonca
Yüzölçümü	:25.713 km2
Tarım Arazisi	: 665.891 hektar
Orman Arazisi	: 2.824 hektar
Başkenti	:Üsküp (476.727)
Başlıca Şehirleri :Kumanova	(104.344)
Manastır,	(87.652)
Prilepe,	(74.065)
Kalkandelen,	(70.841)
Ohri, (	54.839)
Gostivar,	(49.657)
İştip,	(48.098)
Resmi Dili	:Makedonca
Okur Yazarlık Oranı (%)	: 99

4. Ekonomik Göstergeler

Makedonya Eski Yugoslavya'nın ekonomik yönden en az gelişmiş Cumhuriyetidir. Dağılmadan önce Yugoslavya'nın gayrı safi mal ve hizmet üretiminin % 5 i kadar bir üretimi gerçekleştirmekte olan Makedonya, Yugoslavya'nın dağılmasının ardından merkezden yapılan desteğin kalkması ve Yunanistan ile yaşanan problemlerden dolayı, serbest ticaret imkânlarından yararlanamaması gibi etkenler bu durumun olumsuz etkilerini arttırmıştır.

Üretimin 1990–2002 yılları arasındaki sektörel dağılımı tabloda belirtilmiştir.

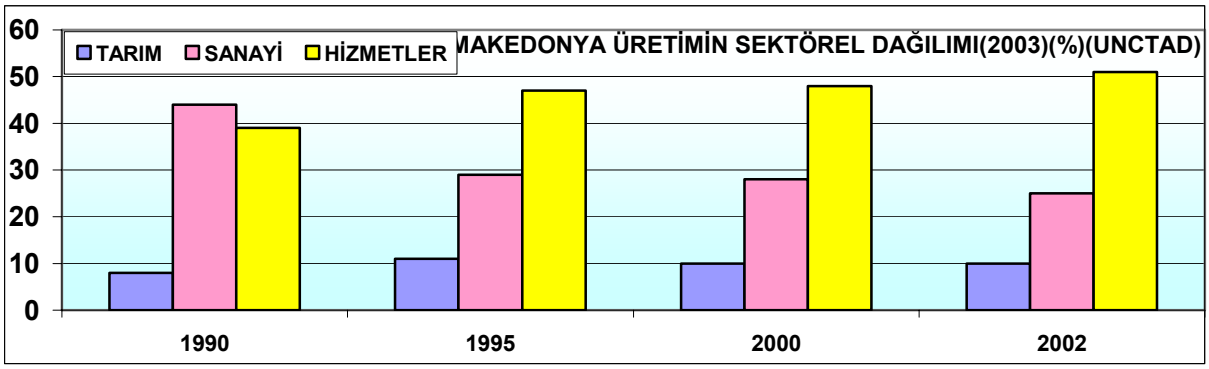

Makedonya dış ticareti 1995' den bu yana önemli bir gelişim göstermemiştir.Yıllara göre Dış ticaret verileri tabloda belirtilmiştir.

	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2003
İHRACAT	1.204	1.311	1.192	1.319	1.154	1.112	1.351
İTHALAT	1.719	1.915	1.796	2.085	1.676	1.928	2.241

MİLYON DOLAR(UNCTAD)

2001 yılında yaşanan güvenlik krizi sanayi üretiminin % 5,6 oranında küçülmesine neden olduğu gibi Makedonya'nın dış ticaretini de olumsuz etkilemiştir.

Makedonya'nın Dış Ticaretindeki Başlıca Ortakları

İhracat

Makedonya'nın başlıca ihraç ürünleri giyim eşyası, demir - çelik, tütün, çinko, ham demir, petrol ürünleri, alkollü içecekler ve ayakkabıdır.

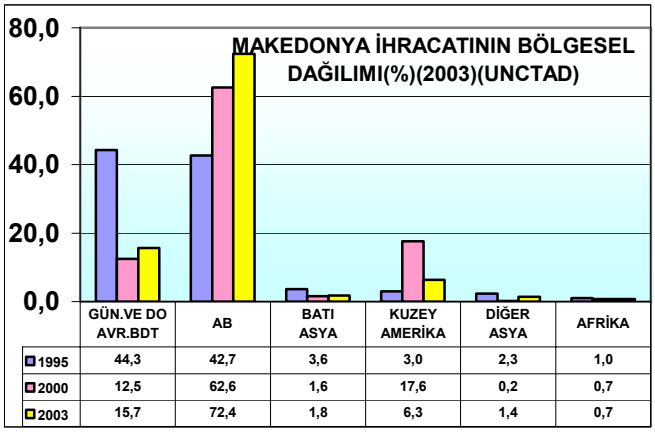

	GÜN.VE DO AVR.BDT	AB	BATI ASYA	KUZEY AMERİKA	DİĞER ASYA	AFRİKA
1995	44,3	42,7	3,6	3,0	2,3	1,0
2000	12,5	62,6	1,6	17,6	0,2	0,7
2003	15,7	72,4	1,8	6,3	1,4	0,7

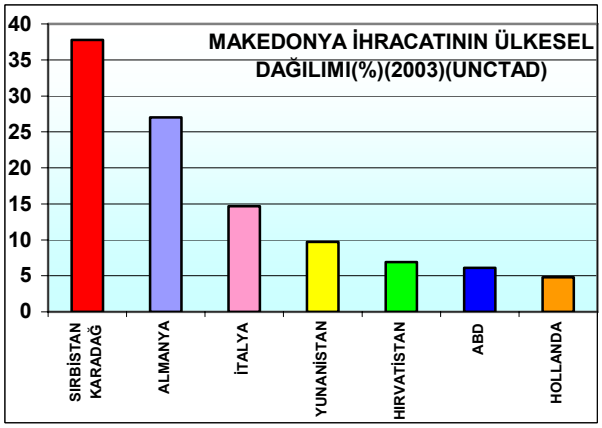

İthalat

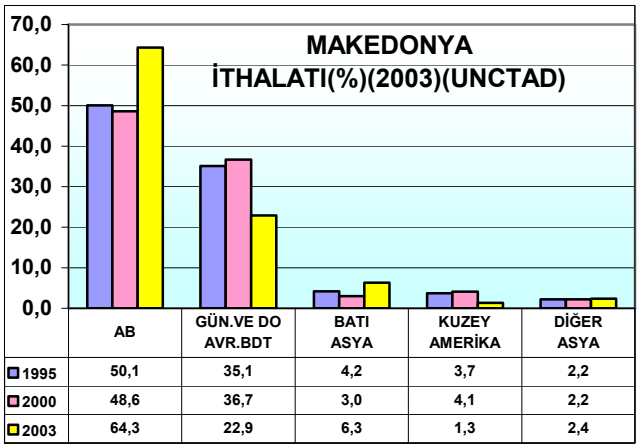

	AB	GÜN.VE DO AVR.BDT	BATI ASYA	KUZEY AMERİKA	DİĞER ASYA
1995	50,1	35,1	4,2	3,7	2,2
2000	48,6	36,7	3,0	4,1	2,2
2003	64,3	22,9	6,3	1,3	2,4

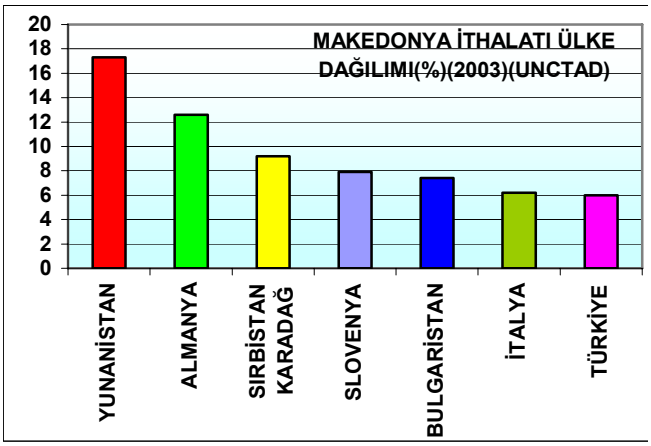

Türkiye - Makedonya Dış Ticareti

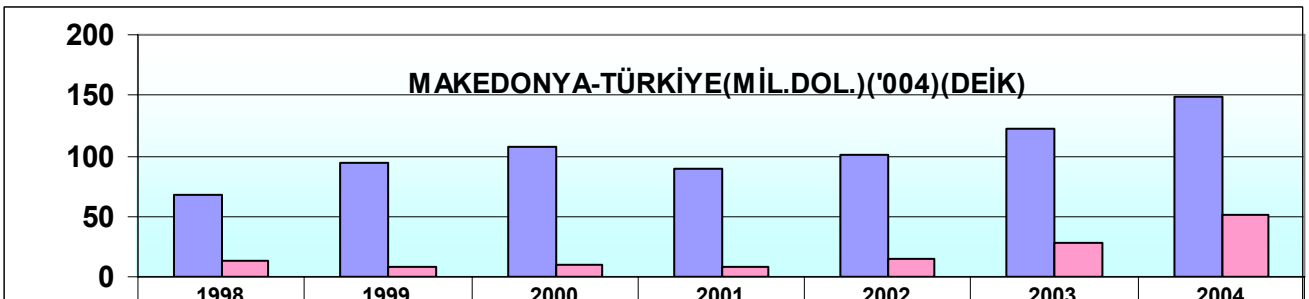

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
İHRACAT	68,2	93,7	107,8	89,4	100,5	122,7	148,6
İTHALAT	13,2	7,9	10,5	8,9	14,9	27,3	51,9

Türkiye'den Makedonya'ya ihraç edilen başlıca ürünler arasında; turunçgiller, örme mensucat, unlu mamuller, şeker mamulleri, ambalaj için torba ve çuval, tufte edilmiş halılar, hijyenik havlular, tamponlar, alüminyum çubuk ve profiller, televizyon alıcıları ve pamuklu dokumalar gelmektedir.

Doğrudan Yatırımlar

Doğrudan yabancı yatırımların 1995 – 2003 arası dönemdeki gelişimi ise aşağıdaki gibidir.

DOĞRUDAN YATIRIMLAR (MİL.DOL.)(UNCTAD)				
1995	2000	2001	2002	2003
9	175	442	78	95

En Önemli 5 Yabancı Yatırımcı (2003)

	ÜLKE	SEKTÖR	MİKTAR $
MATAV	MACARİSTAN	TELEKOM	51,000,000
NB OF GREECE	YUNANİSTAN	BANKACILIK	46,400,000
BALKANBREW	YUNANİSTAN	GIDA	34,000,000
HELLENİC PETROLİUM	YUNANİSTAN	PETROKİMYA	32,000,000
TİTAN HOLDERBANK	YUNANİSTAN, İSVİÇRE	İNŞAAT	30,000,000

Özelleştirme Çalışmaları

Makedon Özelleştirme Ajansı raporlarına göre ülkede özelleştirme süreci tamamlanmak üzeredir. Ancak uluslararası kaynaklarca bu sürecin plânlanan etkiyi yaratamadığı ifade edilmektedir.

Önemli Sektörler

Madencilik Ve Metalurji

Ülke yer altı rezervleri bakımından zengindir. Kurşun, çinko, bakır, demir, manganez, nikel, krom, altın, titanyum ve uranyum bulunmaktadır. Çalışan işgücünün % 2 sini istihdam eden sektör, üretiminin % 70'ini AB ve ABD'ye ihraç etmektedir.

Ancak çoğu eskimiş olan tesislerin bir çoğunun kendisinin ve kullanılan teknolojilerinin yenilenmesi gerekmektedir. Sektör kapasitesinin altında çalışmaktadır. Örnek olarak, Fenimak firmasını 2,25 milyon ABD Dolarına satın alan Fransız SCMM firması 5 yıl içerisinde 36 milyon ABD Doları tutarında bir yatırım yapmayı taahhüt etmiştir.

Tekstil

Çalışan işgücünün % 27'sini istihdam eden sektör, üretiminin % 70'ini AB ve ABD'ye ihraç etmektedir. Sektör yenilenmeye ve değişime ihtiyaç duyan bir yapıdadır.

Deri Sanayi

Büyükbaş hayvan ve domuz derisi işlenmesi konusunda ülke gelişmiştir ve tesislerin teknolojisi yenidir. Çalışan işgücünün % 5,5'ini istihdam eden sektör, üretiminin % 80'ini Almanya, ABD ve Hollanda'ya ihraç etmektedir.

Sektörün ihracata dönük olması küçük işletmelerin yaygınlığını sağlamaktadır.

Gıda Sanayi

Çalışan işgücünün % 14,5'ini istihdam eden sektör üretiminin % 90'ını ihraç etmektedir; AB ve eski Yugoslav Cumhuriyetleri başlıca alıcılarıdır.

Tarım

Makedonya'nın tarıma uygun iklim şartları tarımın gelişmesini sağlamıştır. Mülkiyet hakkı ve muafiyetler tanınması da tarıma olumlu katkı yapmaktadır. İhracatı yapılan en önemli ürün tütündür. Ancak tütün üretimi son 5 yılda düşmektedir. Sektör ülke nüfusunun %15'ini istihdam etmektedir.

Turizm

Ülkede 80.000 üzerinde bir yatak kapasitesi mevcuttur. Ohri, Prespa ve Dojran gölleri en önemli turizm merkezleridir. Ülke termal su kaynakları, dağ turizmi ve kış turizmine de uygundur.

	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2003
TURİZM GELİRİ (MİLYON $)	19	15	37	37	25	39	57
GELENTURİST SAYISI (BİN)	147	157	181	224	99	123	158

DÜNYA TURİZM ÖRGÜTÜ

Ulaştırma

Makedonya Batı ve Orta Avrupa'yı Ege'ye bağlarken, Güney Avrupa'yı da Batı Avrupa'ya bağlamaktadır. Ülkenin denize kıyısının olmaması kara ve deniz yollarının önemini daha da arttırmaktadır. Avrupa ulaştırma sistemiyle entegre olabilmesi ve ulaştırma altyapılarının tamamlanması önem arzetmektedir. Havaalanlarının kapasitesini arttırma yönünde de çalışmalar sürmektedir.

Enerji

Kömür rezervi zengin olmasına rağmen kalitenin düşüklüğü nedeniyle metal işleme gibi özel alanlarda kömür ithal edilmektedir.

Selanik – Üsküp arasında gerçekleştirilmekte olan petrol boru hattı projesi bitiminde ham petrolün Okta rafinerisinde işlenerek ihraç edilmesi hedeflenmektedir. Burgaz – Vlore projesi ise Kafkas petrolünün Avrupa'ya nakledilmesini hedeflemektedir.

Hidro-elektrik santrallerin ve barajların yenilenmesi ve sayısının arttırılması için idari düzenlemelerin yanı sıra yeni alt yapı yatırımları öngörülmektedir. (Elektrik kurumunun özelleştirilmesi, Vardar Vadisi, Bsokhov Most gibi yeni santrallerin yapılması plânlanmaktadır.

5. Makedonya'da Meydana Gelen Çatışmalar ve Buna Bağlı Gelişmeler

Kosova'daki gelişmelerin etkisiyle Makedonya etnik Arnavutları ile Makedonlar arasında başlayan çatışmalar sonucunda:

a) NATO Barış Gücü, KFOR bölgeye yerleşerek barışın ve güvenliğin sağlanması ile ilgili tedbirleri almıştır.

b) Yönetim Arnavutlar ve Makedonlar arasında paylaşılmış,

c) 2001 yılında yapılan Ohri Çerçeve anlaşması kapsamında, azınlıkların yaşadıkları belediyelerde % 20' yi

geçmeleri durumunda azınlık dilinin de resmî dil olarak kabul edilmesi, polis teşkilatındaki Arnavutların sayısının arttırılması, Arnavutların özel olması kaydıyla üniversite kurabilmeleri ve Arnavutça yayın yapan medya serbestliği sağlanması gibi yaklaşımlarla karşılanmaya çalışmaktadır.

Makedonya'da Yaşayan Türklerin Durumu

2002 nüfus sayımında 78.000 olarak açıklanan Türkler tek bir bölgede değil Üsküp, Gostivar, Kalkandelen (Tetovo), Negotino, Resne, Ohri, Manastır (Bitola), Radoviş ve Valandova bölgelerinde dağınık olarak yaşamaktadırlar. Ayrıca Torbeş olarak adlandırılan ve çoğunluğu kendini Türk sayan sayıları 100.000 civarında olan halk Üsküp, Debre, Struga, Kırçovo ve Makedonski Brod bölgesinde yaşamaktadır.

Türkler Makedonya ile Türkiye'nin daha iyi ilişkiler geliştirmesinde önemli roller üslenmeleri ve Makedonya vatandaşı olarak huzur içinde yaşamaları her iki toplumun da temennisidir.